

Teza: przeproszenie pokrzywdzonej

Nałożona na obwinioną przez sąd pierwszej instancji dodatkowa kara przeproszenia pokrzywdzonej ma swoje umocowanie w art. 65 ust. 2e ustawy o radcach prawnych. Sąd prawidłowo zastosował dodatkową karę, wskazując sposób jej wykonania.

Sygn. akt: WO-44/18

ORZECZENIE

z dnia 21 sierpnia 2018 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie :

Przewodniczący: S WSD Andrzej Hryniewicki

S WSD Adela Maria Fischer

S WSD Iwona Zielezińska /sprawozdawca/

Protokolant: Aneta Stefańska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego Konrada Mazura

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2018r. w Warszawie na rozprawie

sprawy radcy prawnego A. B.

obwinionej o popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 w związku z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 233 z późn.zm.) oraz w zw. z art. 6 ust. 1 i 2 i art. 27 ust. 6 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (załącznik do uchwały Nr 8 / (...) Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r.);

na skutek odwołania obwinionej od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie z dnia 8 listopada 2017r. sygn. akt: D 3/2017 oraz zażalenia pokrzywdzonej na postanowienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie z dnia 24 listopada 2018 r., sygn. akt: D 3/2017

orzeka:

1.

utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie w całości;

2.

utrzymuje w mocy zaskarżone postanowienie;

3.

zasądza od obwinionej koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej wysokości 1200,00 zł. (słownie: jeden tysiąc dwieście złotych) płatne na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Lublinie /dalej OSD, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny lub Sąd pierwszej instancji/ orzeczeniem z dnia 08 listopada 2017r. w pkt. I orzeczenia uznał radcę prawnego A. B. winną popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 w związku z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 233 z późn.zm.) oraz w zw. z art. 6 ust. 1 i 2 i art. 27 ust. 6 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (załącznik do uchwały Nr 8 / (...) Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r.) polegającego na tym, że w dniu 18 maja 2015r. w Urzędzie Gminy S. wypowiedziała pod adresem A. S. —Skarbnika Gminy S. słowa naruszające godność i dobre imię, twierdząc, że ta jest „złodziejem”, i za to na podstawie art. 65 ust. 1 punkt 1 ustawy o radcach prawnych wymierzył obwinionej karę upomnienia;

W pkt. II orzeczenia OSD na podstawie art. 65 ust.2e ustawy o radcach prawnych zobowiązał obwinioną radcę prawną A. B. do pisemnego przeproszenia pokrzywdzonej A. S. - w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia;

W pkt. III orzeczenia na podstawie art.70(6) ust.2 ustawy o radcach prawnych zasądził od obwinionej, na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie koszty postępowania dyscyplinarnego w wysokości 1 285, 07zł. (słownie: jeden tysiąc dwieście osiemdziesiąt pięć złotych siedem groszy).

Od powyższego orzeczenia odwołanie złożyła obwiniona, natomiast pełnomocnik pokrzywdzonej A. S. adwokat dr M. S. złożył zażalenie na postanowienie OSD z dnia 24 listopada 2017r. w sprawie sygn., akt: D 3/2017 w przedmiocie nieuwzględnienia jego wniosku o zasądzenie na rzecz pokrzywdzonej zwrotu wydatków.

W swoim odwołaniu obwiniona zarzuca zaskarżonemu orzeczeniu:

Rażące naruszenie przepisów prawa w zakresie orzeczenia o wymiarze kary polegające na tym, że w sentencji orzeczenia, na podstawie art. 65 ust. 1 pkt. 1 ustawy o radcach prawnych OSD wymierzył obwinionej karę upomnienia a w uzasadnieniu, uzasadnia wymierzenie kary nagany.

Naruszenie przepisów postępowania wyjaśniającego w zakresie oparcia się na wyjaśnieniach A. S. i świadka S. K. z pominięciem wyjaśnień złożonych przez obwinioną i nie przeprowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie.

W uzasadnieniu odwołania obwiniona podnosi także brak podstaw do orzeczenia wobec niej dodatkowej kary przeproszenia pokrzywdzonej oraz do nieuzasadnionego i wygórowanego obciążenia obwinionej kosztami postępowania dyscyplinarnego.

W odpowiedzi na odwołanie obwinionej, pokrzywdzona A. S. złożyła do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego pismo z dnia 03 sierpnia 2018r., z załącznikami, w którym pokrzywdzona odniosła się do treści odwołania i zarzutów stawianych jej w odwołaniu przez obwinioną.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył co następuje:

Na podstawie art. 74(1) pkt. 1 ustawy o radcach prawnych, w związku z art. 626 § 3 k. p. k. Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpatrzył łącznie odwołanie obwinionej i zażalenie pełnomocnika pokrzywdzonej.

Zarówno odwołanie obwinionej jak również zażalenie pełnomocnika pokrzywdzonej A. S. nie zasługują na uwzględnienie.

Co do odwołania obwinionej należy wskazać, że zgodnie z art. 74(1) pkt. 1 ustawy o radcach prawnych w sprawach w niej nieuregulowanych do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego. Zatem w myśl art. 433 § 1 k.p.k. Sąd odwoławczy, rozpoznaje sprawę w granicach środka odwoławczego. Sąd bierze jednak z urzędu pod uwagę okoliczności wyszczególnione w art. 439 § 1 k. p. k., które w niniejszej sprawie nie zachodzą. Zarzuty zawarte w odwołaniu obwinionej, choć jest ona fachowym pełnomocnikiem, nie wskazują na konkretne normy prawne, naruszenia których, zdaniem obwinionej dopuścił się Okręgowy Sąd Dyscyplinarny, przy

orzekaniu, jednakże ich analiza prowadzi do wniosku, że obwiniona zarzuca wyrokowi Sądu pierwszej instancji obrazę przepisów postępowania tj. : art. 7 k .p. k .

Przepis art. 438 k. p. k. formułuje tzw. względne przyczyny odwoławcze. Są to uchybienia, które stwierdzone przez instancję odwoławczą powodują uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia. Uwzględnia się je jak wyżej wskazano tylko w granicach środka odwoławczego. Orzeczenie Sądu ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia:

- 1) obrazy przepisów prawa materialnego;
- 2) obrazy przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia
- 3) błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia;
- 4) rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka.

Żaden z przytoczonych wyżej zarzutów obrazy prawa procesowego stawianych przez obwinioną, w odwołaniu nie może prowadzić do uchylenia bądź zmiany zaskarżonego orzeczenia, bowiem wbrew twierdzeniom obwinionej przy wyrokowaniu nie doszło do obrazy przepisów prawa zarówno materialnego jak i przepisów prawa procesowego, które mogły by mieć wpływ na treść orzeczenia. Na obwinionej ciążył obowiązek wykazania w odwołaniu , iż postawiony Sądowi zarzut obrazy prawa procesowego mógł mieć wpływ na treść orzeczenia. Co do pierwszego zarzutu to należy wskazać, że postanowieniem z dnia 29.12.2017r. OSD sprostował oczywistą omyłkę pisarską w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 08 listopada 2017r. Na powyższe postanowienie obwiniona złożyła zażalenie do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego. W wyniku rozpatrzenia tego zażalenia Sąd odwoławczy utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie. Postanowienie to jest prawomocne.

W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego nie doszło zatem do naruszenia prawa przy wymierzaniu obwinionej kary przez OSD , tym bardziej, do rażącego naruszenia prawa, a oczywista omyłka w uzasadnieniu orzeczenia Sądu pierwszej instancji została wyeliminowana prawomocnym orzeczeniem. Zarzut rażącego naruszenia prawa podniesiony przez Skarżącą w odwołaniu jest w tych okolicznościach sprawy bezzasadny.

Co do zarzutu naruszenie przepisów postępowania wyjaśniającego w zakresie oparcia się na wyjaśnieniach A. S. i świadka S. K. z pominięciem wyjaśnień złożonych przez obwinioną i nie przeprowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie to zarzut ten jest chybiony. Z akt postępowania sądowego OSD wynika bowiem, że Sąd ten przeprowadził między innymi, dowody w postaci przesłuchania na rozprawie w dniu 06 listopada 2017r. pokrzywdzonej A. S. i świadka S. K., natomiast na tą rozprawę obwiniona nie stawiała się, a w związku z tym Sąd na żądanie obwinionej odczytał jedynie oświadczenie z dnia 19.09.2017r złożone przez obwinioną, w którym Obwiniona, odnosząc się do wniosku o jej ukaranie złożonego przez Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP w Lublinie, „prosi o ukaranie „ i odczytanie oświadczenia na rozprawie.

Jak wynika z uzasadnienia Sądu pierwszej instancji obwiniona: „ nie przyznała, co prawda, że posłużyła się określeniem „złodziej” jednak takiemu twierdzeniu, w świetle pozostałego materiału dowodowego, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny nie dał wiary .” Ponadto podkreślić należy, że w postępowaniu przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym, obwiniona nie zaprzeczyła, że będąc wzburzona nie powiedziała tak wprost „że ona jest złodziejem, tylko, że to jest coś w rodzaju kradzieży” (k 48 akt). Przewidziana w art. 7 k. p. k. zasada swobodnej oceny dowodów pozwala, aby Sąd ocenił znaczenie i moc materiału dowodowego w sprawie na podstawie wewnętrznego przekonania z uwzględnieniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Przejawem zasady swobodnej a nie dowolnej oceny dowodów jest zasada prawidłowego rozumowania wyrażająca się tym, że sąd, dokonując oceny dowodów i czyniąc ustalenia faktyczne, powinien respektować zasady poprawnego myślenia w tym także zasadę sprzeczności. Zatem jeżeli sąd przyjmie sprzeczne ustalenia (inne w orzeczeniu, inne zaś

w jego uzasadnieniu), to narusza zasadę sprzeczności. Całościowa analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego nie pozwala na przyjęcie, że Sąd pierwszej instancji naruszył zasady poprawnego myślenia i logicznego rozumowania oceniając materiał dowodowy zgromadzony w sprawie. Podnoszony przez Obwinioną zarzut jawi się zatem jedynie jako polemika z oceną dowodów dokonaną przez Sąd.

Zarówno orzeczenie OSD jak i jego uzasadnienie są wynikiem przeprowadzonych w sprawie dowodów i nie wykazują sprzeczności, są spójne zgodne z zasadami poprawnego rozumowania a poprzez to nie naruszają zasady swobodnej oceny.

Nie ma racji obwiniona, że Sąd nie ustalił daty i okoliczności popełnienia przez nią przewinienia dyscyplinarnego, co było „bezwzględny obowiązek” Sądu. Świadek S. K. jak i pokrzywdzona A. S. zgodnie zeznawali, że zdarzenie miało miejsce w Urzędzie Gminy S. w dniu 18 maja 2015r.

Skarżąca w uzasadnieniu odwołania kwestionuje także nałożony na nią przez Sąd pierwszej instancji obowiązek przeproszenia pokrzywdzonej A. S., gdyż jak twierdzi nie ma „jakichkolwiek podstaw, aby przeproszać Panią A. S.”.

Nałożona na obwinioną, przez Sąd pierwszej instancji, dodatkowa kara przeproszenia pokrzywdzonej ma swoje umocowanie w art. 65 ust. 2e ustawy o radcach prawnych. OSD prawidłowo zastosował w orzeczeniu dodatkową karę przeproszenia pokrzywdzonej wskazując sposób wykonania przez obwinioną tej kary tj. pisemnie w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. Ustawa o radcach prawnych nie daje dyrektyw co do wymiaru kary dyscyplinarnej, to jednak trzeba przyjąć, że sąd dyscyplinarny wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, mając na względzie, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do radcy prawnego. Sąd dyscyplinarny wymierzając karę uwzględnia w szczególności motywację i sposób zachowania się radcy prawnego, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na nim obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przewinienia dyscyplinarnego, właściwości i warunki osobiste radcy prawnego, jego sposób postępowania przed popełnieniem przewinienia i zachowanie się po jego popełnieniu. Biorąc pod uwagę powyższe dyrektywy, Sąd odwoławczy nie dopatrywał się naruszenia przepisów przy orzekaniu o wymiarze kary obwinionej przez OSD, a wymierzona obwinionej kara jest adekwatna do popełnionego przez nią czynu, której nie można uznać za rażąco niewspółmierną skutkującą możliwością zmiany orzeczenia. Na uwzględnienie nie zasługuje również podnoszony przez obwinioną zarzut obciążenia jej, jak twierdzi, nieuzasadnionymi kosztami. Obciążanie osoby obwinionej, kosztami postępowania dyscyplinarnego, w razie jej ukarania ma swoje umocowanie w art. 70(6) ustawy o radcach prawnych. Wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego w formie opłaty określiła Krajowa Rada Radców Prawnych w uchwale nr 86/ (...) z dnia 20.03.2015r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego.

W uchwale tej Krajowa Rada Radców Prawnych określiła także jakimi przesłankami należy kierować się ustalając wysokość opłaty.

W uzasadnieniu orzeczenia o ukaraniu obwinionej kosztami postępowania dyscyplinarnego OSD wyjaśnił jakie koszty wziął pod uwagę ustalając ich wysokość. Na koszty te złożyły się, koszty związane z posiedzeniami Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego, koszty stawienia świadka oraz koszty doręczeń pism w rozpoznawanej sprawie - w łącznej wysokości 1.285,07zł.

OSD zatem prawidłowo i w granicach określonych w uchwale Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego obciążyła obwinioną tym kosztami.

Wysokość tych kosztów nie jest wygórowana zważywszy na ilość i rodzaj czynności procesowych wykonanych w całym postępowaniu dyscyplinarnym w niniejszej sprawie.

Z tych względów Wyższy Sąd Dyscyplinarny postanowił utrzymać w mocy zaskarżone orzeczenie.

Co do zażalenia pełnomocnika pokrzywdzonej A. S. na postanowienie OSD OIRP w Lublinie z dnia 24 listopada 2017r. w sprawie sygn., akt: D 3/2017 w przedmiocie nieuwzględnienia jego wniosku o zasądzenie na rzecz pokrzywdzonej zwrotu wydatków to nie ma ono uzasadnionych podstaw prawnych w świetle uregulowań ustawy o radcach prawnych i podjętej z jej delegacji uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego.

W zażaleniu pełnomocnik pokrzywdzonej będący adwokatem zarzuca zaskarżonemu postanowieniu naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj.: art. 74' pkt. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 616 § 1 pkt. 2 k. p. k. w zw. z art. 626 § 2 k. p. k. w zw. z art. 627 k.p.k. w zw. z art. 632 pkt. 2 k.p.k. poprzez odmowę zasądzenia kosztów w kwocie 615 zł. , z powodu braku normy prawnej, w sytuacji, gdy k.p.k. reguluje tę materię oraz naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj.: art. 6 EKPCz. w zw. z art. 3 protokołu 7 do EKPCz w zw. z art. 10 ust. 1 i 2 EKPCz w zw. z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji RP w zw. z art. 2 Konstytucji RP, skutkujące naruszeniem podstawowych praw człowieka, mających wpływ na treść postanowienia, poprzez stwierdzenie, iż brak jest podstaw do przyznania oczywiście należnego zwrotu kosztów pełnomocnika wyznaczonego do sprawy, gdzie doszło do skazania, pokrzywdzona jako podmiot korzystający z praw człowieka, nie może ponosić żadnych negatywnych konsekwencji zachowania radycy prawnego, jego skazania, w tym nie może ponosić kosztów postępowania.

Rację ma skarżący, że zgodnie z art. 74(1) k.p.k. w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego.

Jednak kwestia kosztów postępowania dyscyplinarnego została określona w ustawie o radcach prawnych w art. 70(6), zgodnie z którym koszty postępowania dyscyplinarnego mają charakter zryczałtowany.

W razie ukarania koszty postępowania ponosi obwiniony. W pozostałych przypadkach koszty dochodzenia i postępowania przed okręgowym sądem dyscyplinarnym pokrywa właściwa okręgowa izba radców prawnych, a koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym - Krajowa Izba Radców Prawnych.

Wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego określa, w drodze uchwały, Krajowa Rada Radców Prawnych, mając na względzie przeciętne koszty postępowania.

Korzystając z delegacji ustawowej Krajowa Rada Radców Prawnych w dniu 20 marca 2015 r. podjęła uchwałę nr 86/ (...) w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego / dalej zwana uchwałą/ Zgodnie z § 1 ust. 1 uchwały, zryczałtowane koszty postępowania dyscyplinarnego określa się w formie opłaty.

W § 1 ust. 2 uchwały Krajowa Rada Radców Prawnych wskazała, że ustalając wysokość opłaty, sąd bierze pod uwagę liczbę i czasochłonność czynności procesowych, rozpraw i posiedzeń oraz rodzaj i stopień zawilosci sprawy.

Analiza powyższych przepisów prowadzi do wniosku, że zryczałtowane koszty postępowania dyscyplinarnego, które obciążają ukaranego obwinionego nie obejmują wydatków poniesionych przez stronę postępowania z tytułu ustanowienia obrońcy z wyboru.

Stosowany odpowiednio kodeks postępowania karnego również nie daje podstaw do obciążania ukaranego obwinionego kosztami zastępstwa prawnego pełnomocnika pokrzywdzonego.

W kodeksie postępowania karnego brak jest bowiem przepisu pozwalającego na zasądzenie od obwinionego na rzecz pokrzywdzonego zwrotu wydatków poniesionych na pełnomocnika z wyboru, reprezentującego go przed sądem dyscyplinarnym. Jakkolwiek art. 616 k.p.k. do kosztów procesu zalicza uzasadnione wydatki stron, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy lub pełnomocnika, jednakże przepis art. 620 k. p. k. stanowi iż wydatki te wykląda strona, która ustanowiła pełnomocnika.

Ponadto podstawą zasądzenia tych wydatków na rzecz pokrzywdzonej nie może stanowić art. 626 §1 k. p. k. , który stanowi ogólną regułę, zgodnie z którą w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd określa kto, w jakiej części i zakresie ponosi koszty procesu.

Uszczegółowieniem tej ogólnej normy jest przepis art. 627 k. p. k., zgodnie z którym w sprawach z oskarżenia publicznego, do jakich zalicza się przecież postępowanie dyscyplinarne, sąd zasądza koszty sądowe na rzecz Skarbu Państwa oraz wydatki na rzecz oskarżyciela posiłkowego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny podziela stanowisko OSD, wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że art. 627 k. p. k. nie może stanowić podstawy zasądzania zwrotu wydatków na rzecz pokrzywdzonego, który nie jest oskarżycielem posiłkowym w rozumieniu kodeksu postępowania karnego.

Zgodnie z art. 54 §1 k. p. k. pokrzywdzony, aby stał się oskarżycielem posiłkowym w postępowaniu musi złożyć oświadczenie, najpóźniej do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej, że będzie działał w takim charakterze.

Pokrzywdzona takiego oświadczenia nie złożyła i nie uzyskała tym samym statusu oskarżyciela posiłkowego, któremu zgodnie z przytoczonym wyżej przepisem sąd zasądza zwrot wydatków.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie podziela stanowiska skarżącego , aby przy rozpatrywaniu jego wniosku o zwrot na rzecz pokrzywdzonej wydatków doszło do naruszenia wskazanych przez skarżącego w zażaleniu przepisów Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz Konstytucji RP, które dotyczą prawa do rzetelnego procesu sądowego oraz prawa do obrony.

Z tych względów Wyższy Sąd Dyscyplinarny postanowił utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono zgodnie § 1 ust. 1 pkt 2 Uchwały nr 86/ (...) Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 roku w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego w zw. z art. 70(6) ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych, obciążając obwinionego kosztami tego postępowania w całości i ustalając wysokość tych kosztów na kwotę 1200,00 zł.

Z przedstawionych wyżej przyczyn Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w sentencji.